

СТАНОВИЩЕ

от доц. Цвета Атанасова Христова, дп,
Русенски университет „Ангел Кънчев“, ФОЗЗГ, катедра Здравни грижи,
член на Научно жури, съгласно Заповед № Р-109-125/15.02.2023 г., на Ректора на
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

на дисертационен труд на тема:
**„Отлагане на родителството – роля на акушерката за преодоляване на
причините“**

на докторант: **Теодора Йорданова Тодорова**,
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“,
специалност „Управление на здравните грижи“,
професионално направление 7.4. Обществено здраве

Асистент **Теодора Йорданова Тодорова** е зачислена в редовна форма на обучение в докторска програма «Управление на здравните грижи», професионално направление 7.4. Обществено здраве, съгласно заповед №Р-109-41/31.01.2020 г., на основание чл. 24, ал. 6 и чл. 30, ал. 3 от ППЗРАСРБ, чл. 68, ал. 1 от Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. Съгласно Заповед № Р-109-125/15.02.2023 г., на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна е отчислена с право на защита.

Теодора Йорданова Тодорова е асистент в катедра „Здравни грижи“ на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, Филиал Шумен. Дисертационният труд е на тема „Отлагане на родителството – роля на акушерката за преодоляване на причините“, с научен ръководител доц. Теодора Николаева Евтимова, д.оз.

Представени са всички необходими документи, предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет - Варна.

Биографични данни и кариерно развитие на докторанта

Асистент Теодора Йорданова Тодорова е родена през 1985 г. в гр. Велинград. Придобива висше образование, специалност „Акушерка“ в Медицински университет – Пловдив през 2009 г. През 2015 г. завършва образователно-квалификационна степен „Магистър“, специалност „Управление на здравните грижи“, в същия университет. Придобива специалност „Обществено здравеопазване“ в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна през 2022 г.

Работи като акушерка в периода 2009 – 2017 г. в Център „Развитие“ гр. Велинград и МБАЛ „Здраве“ гр. Велинград. От 2018 г. до настоящия момент е асистент в катедра „Здравни грижи“ на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, Филиал Шумен.

Основните ѝ професионални и научни интереси са в областта на организацията и управлението на акушерските здравни грижи – аспекти на ролята на акушерката и възможности за автономна акушерска дейност, профилактика на репродуктивното здраве, здравно възпитание и повишаване на здравната култура. Прави впечатление, че докторантката е участвала в над 30 обучения и курсове, свързани с основните ѝ научни интереси, има участия в международни и национални форуми. Притежава девет научни публикации.

Член е на БАПЗГ, БАОЗ, ЕУРНА.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд, представен от ас. **Теодора Йорданова Годорова** е разработен в редовна форма на обучение, в докторска програма „Управление на здравните грижи“, професионално направление 7. 4. Обществено здраве в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Той е с общ обем 182 страници и 6 Приложения. Състои се от въведение, пет глави и използвана литература. В очертаната по-обща структура са изведени параграфи, които са логически свързани и разкриват многоаспектно визирания проблем. В последната глава са формулирани изводи, приноси и препоръки. В научния труд са включени 12 таблици и 50 фигури. Представената библиография съдържа 209 източници, от които 108 са издания на кирилица (български и руски), 79 - на латиница (английски) и 22 Интернет източници.

Изградена е една подходяща логическа структура и съдържателно-текстова визия на проучването. Стилът на изложението е ясен и научно издържан. Обемът, структурата и оформлението на дисертационния труд удовлетворяват изискванията за този вид научни работи.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от разширен катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“ към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна, на 17. 01. 2023 г.

Оценка на актуалността на темата

В дисертационния труд се представя проблем, който е не само значим за общественото здраве, но и допълнително застрашава икономическата и политическа независимост на нацията ни в бъдеще.

Отлагането на родителството задълбочава демографската криза в страната, води до усложнения и повишен риск за майката и плода, детето. Колкото по-късно започва планирането на бременността и раждането, толкова по-вероятно е то да не бъде изпълнено. Семействата, партньорите се нуждаят от професионална информация и емоционална подкрепа осигурени от медицински екип, в който има заслужено място и акушерката.

Актуалността на разглежданата тема е много добре обоснована от авторката. Предложеният Модел на „Акушерски център за подкрепа на бъдещи родители“ (АЦПБР) с включване на акушерката в различни нива на профилактика на репродуктивното здраве, ми дава основание да приема, че избраната тема е адекватна и задачите постижими.

Постановка на научното проучване

В **Глава I** на дисертационния труд „Литературен обзор – актуалност на проблема“ авторката обхваща рубриците: Исторически преглед на семейната структура в периода след Освобождението до началото на прехода в България; Културни и религиозни схващания относно брака сред етническите групи в България; Значимост на проблема отлагане на родителството в икономически развитите страни; Средна възраст за раждане в държавите с най-слабо развита икономика и изразена бедност сред населението; Значимост на проблема отлагане на родителство в България; Компетенции на акушерката при планиране на бременност. Той е в обем от 57 страници и се разкриват основните постановки на концепцията.

За разработването на литературния обзор, докторантката се опира на достатъчно източници, които умело анализира и показва задълбочено познаване на други автори по избраната от нея тема. Структурата на литературния обзор и стилово оформление демонстрират уменията на ас. Теодора Йорданова Тодорова да борави с литературни източници и да изразява собствено мнение по темата на дисертацията.

В **Глава II** „Методология и организация на научното проучване“ е представена методиката на научното проучване, която е разработена подробно и коректно. Успешно е формулирана целта и изведени 7 задачи и 3 работни хипотези. Проучването е проведено в пет етапа, включени са 405 души, разпределени в пет групи респонденти по определени критерии. Зададено е ясно мястото и периода на провеждане. Организацията на изследването е прецизно представена, подобреният инструментариум е достатъчен за доказване на зададената цел. За обработка на първичната социологическа информация са използвани подходящи статистически методи.

Резултатите от проучването се представят в **Глава III** в десет рубрики. Не само в теоретичната част от изследването, но и в емпиричната част, ас. Теодора Йорданова Тодорова показва богата литературна, практическа и изследователска информираност, умело съчетана с аналитичност и селективност към разглежданите изследвания и подходи. Представят се клинични и социално-икономически причини за отлагане на родителството и компетентностите на акушерката за преодоляването им.

Четвъртата глава е авторската концепция за решение на проблема – Модел на Акушерски център за подкрепа на бъдещи родители (АЦПБР). Тя пряко произтича от спецификата на интересите на докторантката във връзка с поставената цел, задачи и хипотези. Ас. Теодора Йорданова Тодорова е насочила точно изследователския си фокус върху един необходим и възможен за реализиране проект, само от човек, който има практически опит в професионалната област на акушерските здравни грижи. Тя създава Модел, който има своето значимо практическо приложение при намаляване на причините отлагащи родителството и заслуженото място на акушерката до жената и семейството. Моделът утвърждава престижа на акушерската професия и показва необходимостта от автономност в рамките на компетентностите ѝ.

Авторката прави съществени изводи, предложения и препоръки в **пета глава**.

Високо оценявам коректно проведеното от авторката изследване, което доказва необходимост от широко обсъждане в професионалните среди на разглеждания проблем и поставяне на акушерката като необходимия медицински специалист в екипа за решаването му.

Резултати

Настоящото дисертационно изследване се отличава с оригиналност и приносен характер, както в теоретичен, така и в практико-приложен план.

Обобщено основните приноси могат да бъдат синтезирани в следните направления.

С теоретичен характер:

1. Направен е анализ на литературните източници, засягащи демографските характеристики в България, в частта раждаемост.

2. Проучени са факторите, предполагащи отлагане на родителството при жени и мъже във фертилна възраст.

3. В теоретичен аспект е обоснована необходимост от допълнително разширяване на компетенциите на акушерките, работещи в училищен здравен кабинет, ЦРМ.

4. Проучени са готовността, нагласите и мотивацията на акушерките за осъществяване на автономна акушерска дейност.

С практико-приложен характер

1. Разработени са информационни брошури за здравно възпитание на ученици от 11- 14 години и Наръчник за двойки с репродуктивни проблеми.

1. Разработен е иновативен модел за предоставяне на автономни акушерски грижи чрез обучителна и консултативна дейност в организационна форма – АЦПБР.

2. Моделът на АЦПБР има икономическа ефективност, за преодоляване на медицинските и социални причини за отлагане на родителството.

3. Функционирането на АЦПБР в страната ще допринесе за издигне престижа на акушерската професия.

Заклучение

По своята същност дисертационният труд представя резултати от задълбочена изследователска работа на авторката. Резултатите са логически оформени и структурирани, в заключение са оформени изводите.

Докторантката представя три самостоятелни публикации по темата на дисертацията си, които са убедително доказателство за нейната успешна текуща работа. Авторефератът е в обем 77 страници и представя коректно съдържанието на дисертационния труд.

*Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него, Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, поради което убедено давам положително становище и предлагам на уважаемото Научно жури докторантката **Теодора Йорданова Тодорова** да придобие образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Управление на здравните грижи“.*

24.03.2023 г.

Изготвил становище:
доц. Цвета Атанасова Христова, дп